

Handläggare
Eva Fagerhem
Telefon: 08-508 20 114**Till**
Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd
2020-02-06

Miljöprogram 2020-2023 för Stockholm stad

Svar på remiss från kommunstyrelsen, dnr KS 2019/1040

Förvaltningens förslag till beslut

1. Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Beslutet justeras omedelbart.

Anders Carstorp
StadsdelsdirektörKersti Tagesson
Avdelningschef

Sammanfattning

Kommunstyrelsen fick i budget 2019 i uppdrag att, i samarbete med berörda nämnder och bolagsstyrelser, revidera Stockholms stads miljöprogram 2016-2019.

Miljöprogrammet är stadens övergripande styrdokument för klimat- och miljöarbete och utgångspunkt för handlingsplaner och riktlinjer som detaljerar genomförandet för en hållbar utveckling på kort och lång sikt. Arbetet för miljö och klimat ska göra tydliga avtryck och stadens egna verksamheter ska gå före för att visa vägen i arbete för en klimatsmart och hållbar stad. Programmet har utformats på ett sätt som ska stimulera och stärka samverkan, innovation och kommunikation.

Förvaltningen ställer sig positiv till det nya Miljöprogrammet. Ett ökat fokus på klimatfrågan ligger i linje med Parisavtalet och vikten av att begränsa utsläppen av växthusgaser. Att miljöprogrammet har en sammanhållande funktion över stadens andra miljö- och klimatrelaterade planer ger en tydlighet och överskådlighet för förvaltningen.

Bakgrund

Av kommunfullmäktiges budget för 2019 framgår att Stockholms stads miljöprogram 2016-2019 ska revideras i samarbete med berörda nämnder och bolagsstyrelser. Stockholms mest prioriterade utmaningar och målsättningar på miljöområdet har identifierats. Parallellt har Klimathandlingsplan 2020-2023 för ett fossilfritt och klimatpositivt Stockholm 2040 utarbetats.

Stadsdelsnämnden har fått förslaget till nytt Miljöprogram 2020-2023 på remiss. Remissvar ska efter begärt anstånd vara KS tillhanda 6 februari 2020.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för lokal- och stadsmiljö. De fackliga organisationerna har informerats vid förvaltningsgrupp 28 januari 2020.

Ärendet

Stockholm ska vara världsledande i det globala arbetet med att förverkliga Parisavtalets målsättningar, där staden intar rollen som en internationell förebild i det globala miljö- och klimatarbetet.

Miljöprogrammet är stadens övergripande styrdokument för klimat- och miljöarbete och samlar handlingsplaner och riktlinjer som vidare detaljerar genomförandet för en hållbar utveckling på kort och lång sikt. Medan klimathandlingsplanen för 2020-2023 har ett strikt fokus på klimatfrågor och specifikt utsläpp av växthusgaser så har miljöprogrammet 2020-2023 ett bredare fokus.

Förslaget till nytt miljöprogram 2020-2023 fokuserar på de största miljöutmaningarna för perioden och föreslår höjda ambitioner för klimatarbetet.

I programmet lyfts fram att utsläppen av växthusgaser inte minskar i den omfattning som krävs för att klara en temperaturökning på under 2 grader. Därför föreslår miljöprogrammet höjda ambitioner för klimatarbete; dels med en högre målsättning för utsläppsminskningen, dels genom att ta in åtgärder som syftar till att minska klimatpåverkan från stadens konsumtion. Stockholms stad är en stor upphandlande myndighet och kan gå före genom att vara ett gott exempel för att inspirera omvärlden.

Miljöprogrammet innehåller sju prioriterade mål för arbetet med Stockholms miljö. Totalt har dess sju prioriterade områden 16

etappmål samt förslag på åtgärder och indikatorer. Nedan följer en övergripande presentation av de prioriterade målen.

- Ett fossilfritt och klimatpositivt Stockholm 2040
- En fossilfri organisation 2030
- Ett klimatanpassat Stockholm
- Ett resurssmart Stockholm
- Ett Stockholm med biologisk mångfald i väl fungerande och sammanhängande ekosystem
- Ett Stockholm med frisk luft och god miljö
- Ett giftfritt Stockholm

Programmets målbeskrivningar tydliggör även hur respektive mål bidrar till de nationella miljökvalitetsmålen samt de globala Agenda 2030 målen.

Ett fossilfritt och klimatpositivt Stockholm 2040

Stockholms stad ska år 2040 inte ha några nettoutsläpp från uppvärmning, elanvändning och produktion, transport och gasanvändning. Energin ska vara helt fossilfri. Den totala mängden växthusgas per invånare från dessa sektorer ska understiga 1,5 ton CO₂e. Utsläpp från konsumtion ska också minska.

En fossilfri organisation 2030

Stadens verksamheter ska vara fossilfria år 2030. Totalt ska utsläppen från verksamheterna inte överstiga 105 000 ton CO₂e år 2030. Energianvändningen ska också effektiviseras, fossila bränslen ska fasas ut. Staden ska kunna fungera som en inspiratör och föregångare för andra offentliga och privata aktörer.

Ett klimatanpassat Stockholm

Klimatförändringarna innebär att Stockholm måste anpassa sig till bland annat kraftigare skyfall och mer intensiva värmeböljor. Stadsplaneringen i staden är ett verktyg för att handskas med dessa frågor, bland annat genom att planera för stora skyfall med hjälp av dagvattenhanteringar och på så vis minska risken för översvämning.

Ett resurssmart Stockholm

Stockholm ska minska sin resursanvändning. Material ska i större utsträckning ingå i processer där varor återanvänds och där avfall hanteras och återvinns. Extra stort fokus ligger på resurseffektivitet i byggprocesser. Här krävs det enligt planen utvecklad samverkan med näringslivet –exempelvis genom nätverksträffar för att hitta cirkulära och avfallsförebyggande lösningar.

Vad gäller klokare konsumering handlar det framför allt om att välja produkter som lätt kan återvinnas och att produkter i största möjliga mån ska vara tillverkade av biobaserade eller återvunna material.

För att säkra upp en mer resurseffektiv byggprocess måste det bli enklare för aktörer att lagra material inför återanvändning samt att få till bättre planering. Här kan staden underlätta.

Ett Stockholm med biologisk mångfald i väl fungerande och sammanhängande ekosystem

Stockholms biologiska mångfald ska vara hög och motståndskraftig. Naturen ska också kunna bidra till många olika ekosystemtjänster. Stockholms stad ska upprätthålla samband i stadens blå och gröna infrastruktur för att säkra den biologiska mångfalden. Det ska också genomföras fler förstärkningsåtgärder och ekologisk kompensation. Stadens vattenkvalitet ska också förbättras. Naturen är en resurs och ska behandlas som just det. Den biologiska mångfalden är ett fundament för allt liv på jorden.

Stockholms stads verksamheter ska också öka andelen livsmedel som gynnar den biologiska mångfalden, bland annat genom ett ökat inköp av ekologiska varor, mer vegetariskt samt mer inköp av animaliska produkter som går under svenska djurskyddsregler.

Ett Stockholm med frisk luft och god miljö

Stockholmare ska inte exponeras för skadligt buller och luftföroreningar – bland annat kvävedioxid(NO₂) och luftpartiklar (PM₁₀). Staden har de senaste årtiondena sett en förbättring av luftkvaliteten, men inte tillräckligt för att nå miljökvalitetsnormerna. För att ligga i linje med normerna behöver utsläppen från vägtrafiken minska. Användningen av dubbdäck måste också förändras. Från och med år 2020 ställs krav på tunga fordon att nå miljöklassen Euro VI för att få tillåtelse att köra i Stockholms innerstad, detta för att få ner kvävedioxiderna.

Vad gäller frågan om buller ska staden bland annat använda mer ljuddämpande arkitektur, ge bidrag för ljudreducerande fasadåtgärder och förbättra befintliga bullerskyddsskärmar.

Ett giftfritt Stockholm

Stockholm ska vara en giftfri stad och nivåer av skadliga ämnen i varor och kemiska produkter ska reduceras. Staden ska arbeta med att fasa ut specifika ämnen som är skadliga för hälsan och ersätta

dessa. Särskilt utsatta grupper, exempelvis små barn, ska skyddas extra mycket.

Stadens nämnder och bolagsstyrelser ska i sina respektive verksamhetsplaner redovisa hur de avser att bidra till att staden når dessa mål.

Denna precisering av målen på lång och kort sikt ska ge en tydlig bild av hur staden säkerställer en ekologisk långsiktig hållbar utveckling. Arbetet för miljö och klimat ska göra tydliga avtryck och stadens egna verksamheter ska gå före för att visa vägen i arbetet för en klimatsmart och hållbar stad.

Miljöprogrammet fastställer inte vilka konkreta åtgärder som skall genomföras inom verksamheterna eller kostnadsberäknar dess. Nämnd eller bolagsstyrelse med utpekat genomförandeansvar för ett etappmål har ansvar för att i sin verksamhetsplan formulera mål, indikatorer och aktiviteter som syftar till att uppfylla miljöprogrammets mål och själva avgöra och besluta om de mest kostnadseffektiva åtgärderna.

Centralt för ett framgångsrikt genomförande av programmet är kommunikation av hållbarhetsarbete, både inom stadens egna verksamheter gällande arbetssätt inom till exempel medveten konsumtion och minskat matsvinn. Men även externt gentemot stadens medborgare gällande till exempel miljö- och klimativänliga transportalternativ. Staden kommer inte att uppnå miljömålen av egen kraft utan arbetet behöver ske i nära samverkan med omvärlden och genom teknikutveckling.

Synpunkter och förslag

Förvaltningen välkomnar ett paraplyprogram för alla stadens miljömål. Hållbar utveckling är mer än bara klimatåtgärder, något som detta program belyser.

Miljöprogrammet har en sammanhållande funktion över stadens andra miljö- och klimatrelaterade planer vilket ger en tydlighet och överskådlighet för förvaltningen. Genom programmet blir det också tydligt hur staden bidrar till nationella miljömål och de globala hållbarhetsmålen. Införlivandet av Agenda 2030 i miljöprogrammet lyfter de sociala dimensionerna i hållbarhetsarbetet och kan bidra till samverkan över gränser i stadens verksamheter.

Gällande framtagande av miljö- och klimathandlingsplaner ser förvaltningen ett värde i om detta arbete samordnades för en jämn

och hög kvalitetsnivå på planerna. Miljö- och klimathandlingsplanerna bör sedan implementeras i ILS samt i respektive nämnds verksamhetsplan.

Vidare finner förvaltningen att det är av stor vikt att hitta en lösning för att samla alla aktuella styrdokument som faller under miljöprogrammet på en och samma plats. Som att till exempel skapa en sida på intranätet, gärna med en tydlig översikt över alla styrdokument. Idag saknas detta och det är svårt att veta vilka styrdokument som gäller och vissa dokument är svåra att hitta. Det är positivt att miljöprogrammet hänvisar till andra styrdokument som staden har men förvaltningen saknar hänvisning till miljöförvaltningens dokument "Rekommendation för konstgräs, gummigranulat och platsgjutet gummi" i förslaget.

Idén om mer cirkulära processer vad gäller material är en mycket positiv åtgärd. Att det kan ske genom exempelvis upphandling är också en bra målsättning just eftersom att staden upphandlar en så pass stor mängd varor och tjänster.

Förslaget om mer cirkulära processer vad gäller material kan konkretiseras ytterligare, exempelvis genom att föreslå en utfasning av diverse engångsartiklar inom verksamheter där det är möjligt. För att engagera befolkningen i miljö- och klimatarbete och för att idén om cirkulära flöden ska plockas upp av medborgarna i sin privatkonsumtion skulle ett tillägg kunna vara att staden i större utsträckning lanserar mer informationskampanjer.

De ekonomiska aspekterna saknas i miljöprogrammet. De föreslagna åtgärderna bör kompletteras med uppskattningar på vad de kommer att kosta. Det blir då tydligt vilka åtgärder som ger störst utsläppsminskningar för varje använd krona. Dessutom tydliggörs att vissa utsläppsminskningar leder till direkta besparingar, så som energieffektiviserande åtgärder.

Vidare behövs en tydligare koppling mellan centrala krav på åtgärder och finansieringsmöjligheter. Genomförandet av åtgärder för att uppfylla miljöprogrammets ambitioner kräver investeringar som förvaltningen idag har svårt att hitta finansiering till inom fastställda budgetramar. Förvaltningen föreslår att åtgärder som kan finansieras av klimatinvesteringsmedel breddas alternativt att ett nytt miljöinvesteringsmedel införs. Risken är annars uppenbar att miljöprogrammets ambition inte kan uppfyllas.

Samtliga ärenden som beslutas i ett politiskt organ i Stockholms stad bör innehålla en klimatkonsekvensanalys. På så sätt framgår det av beslutsunderlagen om förslagen kommer att leda till ökade eller minskade utsläpp.

Bilaga

Remissunderlaget – Nytt miljöprogram för Stockholm 2020-2023.